

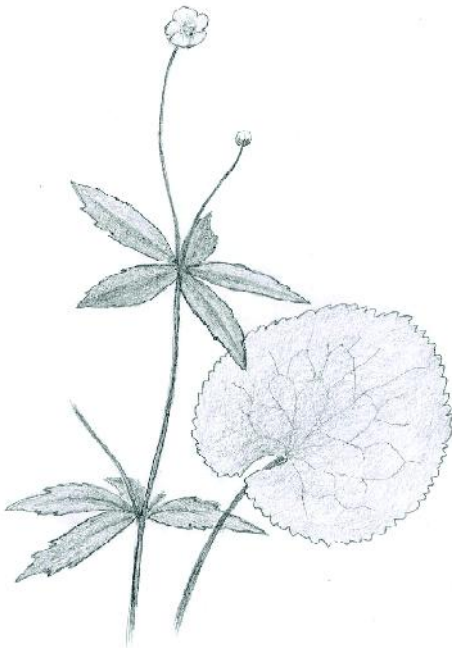
A photograph of a small, clear stream flowing through a dense forest. The water is dark and reflects the surrounding greenery. The stream is bordered by large, grey rocks on the left and right. The forest is thick with tall trees and a variety of ferns and mosses. The overall scene is vibrant and natural.

Myllypuron
luonnonsuojelualue

Myllypuron luonnonsuojelualue

Tervetuloa Myllypuron luonnonsuojelualueelle, joka ”luikertelee” kapeana lehtovyöhykkeenä Myllypuron molemmilla puolin Myllypuron teollisuusalueen ja Ikurin omakotitaloalueen välissä jatkuen Kalkkuun. Myllypuron luonnonsuojelualue perustettiin 14.10.1999, ja se kuuluu Natura 2000-suojelualueverkostoon. Myllypuro on myös osa valtakunnallista lehtojensuojeluohjelmaa. Suojelualueen pinta-ala on 35,29 hehtaaria.

Lehdot ovat suomalaisen luonnon rehevimpiä ja runsaslajisimpia metsiä. Niiden suojelun tärkeyttä lisää se, että suurin osa parhaista lehdoista on raivattu pelloiksi ja jäljellä olevia uhkaavat rakentaminen, metsänhoidolliset toimet ja kuusettuminen. Lehtojen eliöstöstä monet ovat elinympäristönsä suhteen vaateliaita ja siksi harvinaisia; monet itiökasvit, sienet ja selkärangattomat suosivat nimenomaan lehtoja. Tampereen seudun lehdot kuuluvat eteläboreaaliseen lehtokasvillisuusvyöhykkeeseen ja Etelä-Hämeen lehtokeskukseen; monien eteläisten lehtokasvien pohjoisraja onkin linjalla Orivesi-Tampere-Ylöjärvi.

Tampereen suurimmat lehtoleinikkiesiintymät ovat Myllypuron alueella.

Myllypuro on pisin yhtenäinen purouoma ja puronvarsilehto Tampereen kantakaupungin alueella. Se toimii myös ekologisena käytävänä, mikä parantaa erillisinä olevien viheralueiden eliöyhteisöjen kestävyyttä ulkoisia häiriöitä vastaan. Näiden ekokäytävien yhteydet palvelevat myös ihmisten siirtymistä kaupungin keskustasta ympäristön ulkoilualueille.

Myllypuron luonnonsuojelualue ulottuu Myllypuronkadun ja Teollisuustien risteyksestä Kalkun Viertotien eteläpuolelle Sarpatintielle asti kulkien Teollisuustien itäpuolella ja Kalkun kehätien länsipuolella. Suojelualueen pituus on noin 3.5 kilometriä. Kapeimmillaan alue on Kalkun Viertotien eteläpuolella (n. 10 metriä) ja leveimmillään n. 350 metriä Myllypuronkadun ja Teollisuustien risteyksen paikkeilla.

Luonnonsuojelualueelle tyypillisiä kasvilajeja ovat kotkansiipi, hiirenporras, mesiangervo, käenkaali, lehtovirmajuuri, lehtotähtimö, kevätlinnunsilmä ja lehtopalsami. Alueella tavataan myös niukasti aika harvinaista lehtopähkämöä. Merkittävin putkilokasvilaji on kuitenkin runsaana kasvava lehtoleinikki. Kasvustot ovat runsaimmat Pirkanmaalla.

Vaikka Myllypuron pesimälinnustossa ei olekaan harvinaisuuksia, on alueen linnusto kuitenkin merkittävä jo suuren lajimäärän ja lintuparitiheydensä vuoksi.

Myllypuron valuma-alue

Myllypuron valuma-alue sijaitsee Tampereen, Ylöjärven ja Nokian alueilla ja on 24 km² laajuinen Vesistön alue on loivapiirteinen hieta- ja hiesulaakso Ylöjärvelle ja Nokialle suuntautuvien harjujen ja tiiviin soisen pohjamoreeniselänteen muodostamassa kolmiossa. Maaperä on nähtävissä purouomassa, joka keväisin täyttyy yli reunojensa, mutta kesäisin virtaa niukempana paljastaen seinämien hienojakoisuuden.

Laakson pituus Ylöjärven harjulta Vihnusjärvelle on noin 7 km ja leveys 3 km. Myllypuron vesistön pituudeksi tulee näin pisintä haaraa pitkin mitattuna noin 7 km. Puroon laskee eri puolilta laaksoa päähaaroja, jotka saavat alkunsa ojitetulta Juhansuolta, Haukijärveltä, ojitetulta Forsmestarinsuolta sekä Tesomajärveltä ja Mustalammilta. Haukijärven luoteispuolella on lisäksi suoalue, joka vaikuttaa Myllypuron vesistöön. Puroon liittyy myös muutamia lyhyitä sivuhaaroja sekä kaksi lähdetä Tesomankadun ja Porin radan välisellä alueella. Koko vesistön matkalla korkeuseroa on lähes 80 m. Komein putous on Kalkussa, jossa korkeuseroa on 300 metrin matkalla noin 25 m. Liikenneväylät katkaisevat puronvarsilehdon useasta kohdasta, ja teiden alta puron uoma kulkee putkessa.

Myllypuron vesi on melko rehevää, fosforipitoisuudet ovat olleet lieviä tai kohtalaisia. Kokonaistypen määrä vedessä on normaali. Puron vesi näyttää melko kirkkaalta, mutta sameus ja kiintoaineksen määrä vaihtelevat suuresti eri vuodenaikoina. Kiintoaineksen määrä ja sameus kasvata alajuoksulle päin mentäessä. Vesi on humuspitoista, koska Myllypuro saa alkunsa suoalueilta. Puron veden hygieeninen laatu on hyvä.

Vuokkovyöhykkeeseen kuuluva lehto

Tampereen lehdot kuuluvat ns. vuokkovyöhykkeeseen, joka on eteläboreaalisen vyöhykkeen suotuisin osa-alue. Myllypuron kasvillisuus on erittäin rehevää ja monipuolista puronvarsilehtokasvillisuutta, jota ruokkii ravinnepitoinen hieta- ja hiesumaaperä. Toistaiseksi alueelta havaittujen kasvilajien joukossa ei ole yhtään

uhanalaisuusluokkiin kuuluvaa, mutta alueelta ei ole vielä tutkimustuloksia sienien, sammalien ja jäkälien osalta.

Lehtomaisen rehevän ja kostean metsän ilmettä ja lajistoa rikastuttavat kaatuneet, katkeilleet ja lahoavat puut. Kalkun Viertotien eteläpuolella kasvaa terva- ja harmaaleppien ohella tuomia, vaahteroita sekä vaateliaista pensaskerroksen lajeista terttuselja, koiranheisi ja lehtokuusama. Vaahtera on yksi keskeisimmistä lehdon puulajeista. Myllypuron varrella Tesomajärvestä tulevan puron yläpuolella lisäksi pensaskerroksessa näsiää, taikinamarjaa, puna-herukkaa ja musta-herukkaa. Yleisesti kasvavien leppien ohella esiintyy myös runsaasti kuusia ja jonkin verran hieskoivuja. Joillakin paikoilla kuusi on vallannut alaa niin, että se peittää alleen lehtipuuston. Toisaalta lehtoa pidetään edustavana, kun puusto koostuu useista ja eri ikäisistä puulajeista.

Kalkun Viertotien eteläpuoli

Etelästä pohjoiseen lähdettäessä tulee heti vastaan puronvarsilehdolle luonteenomaisia lajeja. Kalkun Viertotien eteläpuolisella osuudella vuokkovyöhykkeen lehtojen vaateliaisiin putkilokasveihin kuuluvat vaahtera, lehtopalsami, lehtokuusama, kotkansiipi, lehtoleinikki, taikinamarja, lehtotähtimö ja kaiheorvokki. Varsinaisen puronvarren saniaistyyppin lisäksi, tuore kangasmetsä ja tuore lehto hallitsevat metsäosuudella.

Puusto on osin vanhaa kuusta, joka on osittain lahoa. Vaateliaan lehtotähtimön runsaus on merkillepantavaa. Muita alueella kasvavia lehtokasveja ovat musta-konnanmarja, vuohenputki, valkovuokko, purolitukka, sormisara, käenkaali, huopaohdake, suokeltto, isoalvejuuri, koiranvehnä, lehtokorte, sinivuokko, tesma, tuomi, kevätlehtoleinikki, puna-herukka, lähteikköpoimulehti ja lehtovimajuuri. Kaikki kasvilajit ovat todisteita alueen ravinteikkuudesta. Myllypuron putouskohdassa puro haarautuu leveämmällä vyöhykkeellä, jolla kotkansiipi rehottaa. Alueella ovatkin Myllypuron edustavimmat kotkansiipikasvustot. Putouskohdan yläpuolella puro-oma kulkee jonkin matkaa kivettyinä ja kasvistossa on mukana vanhoja kulttuuri- ja koristekasveja, kuten ruotsinraunioyrtti, kyläkellukka, maahumala sekä puna-ailakki.

Valkovuokko

Kalkun Viertotieltä Ristaniitynkadulle

Kalkun Viertotien ja Ristaniitynkadun välinen puro-osuus jatkuu erittäin rehevänä lehtovyöhykkeenä, jossa merkittävin ja näkyvin kasvi on lehtoleinikki. Lehtoleinikin runsaus on suorastaan poikkeuksellista. Esiintymä kuuluu todennäköisesti Suomen suurimpiin, sillä se jatkuu vielä Ristaniitynkadun ja rautatienkin välillä. Myös lehtotähtimö on lähes valtalajina. Vuokkovyöhykkeen lehtojen vaateliaisiin putkilokasveihin kuuluvat lehtoleinikin lisäksi vaahtera, keltavuokko, näsiä, lehtopalsami, korpinurmikka, taikinamarja, lehtotähtimö sekä koiranheisi. Keltavuokkoa esiintyy vain yhdessä paikassa, pihapiirin läheisyydessä länsi-puolella. Samoin näsiä esiintyy vain yhdessä paikassa, korpinurmikkakin kasvaa vain itärinteestä valuvan lähteikköveden tuntumassa. Alueen länsipuolella pääpuuna on harmaaleppä, ja aluskasvillisuus on paikoin tasaista valkovuokko-lehtotähtimö-mesiangervolehtoa.

Harmaaleppän lehti

Tervaleppän lehti

Mesiangervo

Ristaniitynkadulta rautatielle

Ristaniityn ja rautatien välisellä osuudella vuokkovyöhykkeen lehtojen vaateliisiin putkilokasveihin kuuluvat vaahtera lehtopalsami, kotkansiipi, lehtoleinikki, taikinamarja sekä lehtotähtimö. Lehtokasveista esiintyy mustakonnanmarjaa yhdessä paikassa, vuohenputkea runsaammin, valkovuokkoa paljon, purolitukkaa puron partaalla, sormisaraa, huopaohdaketta, suokelttoa, koiranvehnää, lehtokortetta, runsaasti tesmaa, paikoin sudenmarjaa sekä tuomea. Lehtipuut ovat hyvin edustettuina. Ennen kävelytietä esiintyy haapavaltaista lehtoa, joka rajoittuu entiseen niittyyn. Aivan rautatien lähellä on runsaasti lehtopalsamia. Alueella esiintyy myös huomiota herättävää tankikeltanotyppiä.

Kukkiva mustakonnanmarja

Rautatieltä Tesomankadulle

Rautatien ja Tesomankadun välisellä osuudella vuokkovyöhykkeen lehtojen vaateliaista putkilokasveista kasvavat lehtotähtimö ja lehtopalsami yleisenä ja näsiä niukkana. Kotkansiiven sekä lehtoleinikin kasvustot alueella ovat kohtalaisia. Puron itäpuolella on kaksi lähteikköaluetta, joiden kasvillisuus on monipuolisempaa. Ne sijaitsevat osuuden keskivaiheella sekä kaakkoiskulmalla. Näissä esiintyy eräitä kasvilajeja, jotka muualla Myllypuron alueella ovat harvinaisempia, kuten lähdetähtimö, rönsyröllä, suohorsma ja tähtitalvikki. Riippasara, ehkä seudun ainoa tupas, kasvaa alueen eteläosan sammaleisessa kuusikossa.

Mustakonnanmarjan marjat ovat myrkyllisiä.

Tesomankadulta Haukihaaranraitille

Tesomankadun ja Haukihaaranraitin välisellä osuudella kasvaa monia vuokko-
vyöhykkeen lehtojen vaateliäisiin putkilokasveihin kuuluvia lajeja: näsiä,
lehtopalsami, lehtokuusama, kotkansiipi, lehtoleinikki, taikinamarja, lehtotähtimö,
lehtomatara, korpinurmikka, lehtoimikkä, metsälehmus ja koiranheisi. Alueen
eteläosissa on lehtoleinikkiä paikoin runsaasti ja yksi, jopa 30m laaja kasvustoalue,
hieskoivua kasvavassa korpinotkossa. Puroon laskeutuvilla metsärinteillä alkaa
kevätlinnunherne yleistyä, yläjuoksulle päin mentäessä. Alueen keskivaiheilla on
isoalvejuurella seudun suurin esiintymä, lisäksi alueella on pieni ryhmä metsä-
lehmusta. Korpinurmikka esiintyy harvakseltaan sekä pääpuron että sivupuron
varsilla. Lehtomataran ja korpinurmikan esiintymät Myllypuron varsilla lienevät
Länsi-Tampereen ainoita.

Tesomajärven laskupuron varrella esiintyy, pienen koskipaikan kohdalla metsä-
lehmusta sekä mustakonnanmarjan ohella, myös ilmeisesti istutusperäistä lännen-
konnanmarjaa. Kyseisellä alueella kasvaa lehtoinen sekametsä. Alueen yläosassa
sijaitsee Myllypuron yläosien rehevimmät notkot, joihin keskittyvät lehtoleinikin
kaksi laajaa (30m ja 50m) kasvustoaluetta. Alueen pohjoispäässä, Myllypuroon
laskee idästä päin pieni sivupuro. Risteyksessä on laaja kotkansiipikasvusto, sekä
lisäksi notkossa esiintyy runsaasti mustakonnanmarjaa.

Lehtoimikkä kukkii alkukesästä.

Haukihaaranraitilta Myllypuronkadulle

Haukihaaranraitin ja Myllypuronkadun välisellä osuudella lehtolajien osuus on edelleen suuri. Luoteisosassa lehtomaisten osuuksien alat ovat vähäisempiä, rajoittuen usein aivan puron lähivyöhykkeeseen. Vaateliaista vuokkovyöhykkeen lehtojen putkilokasveista alueella kasvavat näsiä, lehtopalsami, lehtokuusama, kotkansiipi, korpinurmikka, lehtoimikkä, lehtoleinikki, taikinamarja sekä koiranheisi. Alueen metsät ovat kuusi-koivuvaltaisia sekametsiä, puronvarren ollessa pajuvoittoista korpea. Kuusen ja koivun ohella, alueella kasvaa paikoitellen myös mäntyä sekä haapaa. Purojen välisellä alueella on muutamia pieniä soistumia, joilla tavataan täällä muuten harvinaista ketunliekoa.

Mustapääkerttu kuuluu lehdon parhaisiin laulajiin.

Linnut

Myllypuron alueella havaittiin vuonna 1994 pesivää 26 lintulajia, joilla oli 138 reviiriä. Paritiheys 1500 paria/km² vastaa parhaiden eteläsuomalaisten lehtojen lintutiheyksiä. Suuri lintutiheys johtuu purolaakson rehevästä lehtokasvillisuudesta, mutta myös ns. reunavaikutuksesta. Purolaakso rajoittuu molemmin puolin lähes koko pituudeltaan erilaisiin elinympäristöihin, kuten pihamaihin, teollisuusalueisiin, joutomaihin, hakkuu-aukkoihin ja pensaikkoihin. Luontotyyppien vaihtuma-alueella lintutiheydet ovat useimmiten suurempia kuin niiden keskiosissa. Lisäksi osa lajeista suosii juuri lehtipuumetsiä; mm. kolopesijät. Tietojen perusteella Myllypuron suojelualueella ei ole uhanalaisuusluokkiin kuuluvia lajeja.

Linnusto on purolaaksossa monipuolinen. Alueen runsaimmat lajit ovat pajulintu, räkättirastas, peippo, punakylkirastas, lehtokerttu, talitiainen, mustapääkerttu ja hippiaäinen. Lehto- ja mustapääkertun suuret tiheydet ovat hyvä osoitus lehdon rehevyydestä.

Hyönteiset

Myllypuron alueelta ei hyönteisten osalta ole tehty kovin perusteellista selvitystä, mutta Tampereen Hyönteistutkijain Seura ry on raportoinut tietoja alueen lajistosta vuosina 1994 ja 2002. Satunnaiseen havainnointiin perustuva raportti vuodelta 1994 toteaa Myllypuron rehevän kasvillisuuden tarjoavan elinmahdollisuuksia monipuoliselle hyönteislajistolla. Lehtokasvien seuralaisperhosista on alueelta havaittu mm. palsamikenttämittari ja verkkomittari. Molemmat lajit esiintyvät eteläisessä Suomessa paikoittain; niiden toukat elävät nimenomaan lehtopalsamilla.

Sekä vuoden 1994 raportti että v. 2002 järjestetty vesihyönteisten linjalaskenta osoittavat itse Myllypuron tarjoavan elinmahdollisuuksia monille vaateliaammillekin vesihyönteisille

Kalkun Viertotien eteläpuolisella osuuden runsain koskikorentolaji on pieni Capnopsis schilleri, joka on Pirkanmaalla ja muuallakin Suomessa melko paikoitellen kirkkaissa jokivesissä esiintyvä laji. Jokiosuudella lienee pientä lähdevaikutustakin, siitä kielivät yksittäiset havainnot lähdekorrista (*Nemurella pictetii*) ja *Leuctra nigrasta*. Vesiperhoslajiston merkittävimmät lajit ovat kaksi valtakunnallisesti silmälläpidettävää lajia: purovainokas ja puroraspikas. Molemmat elävät varjoisilla metsäpuroilla, ensiksi mainittu on erityisesti mäkäriä (toukkana) syövä peto, ja jälkimmäinen elää veteen kaatuneiden puiden tai puunjuurakoiden pinnalla kasvavaa levää syöden.

Rautatien ja Tesomankadun välisellä osuudella sijaitsevat lähteet pienine noroineen elättävät lähdekorria ja *Leuctra nigraa* lukuisempina. Myös kookas *Diura bicaudata* on havaittu tältä osuudelta.

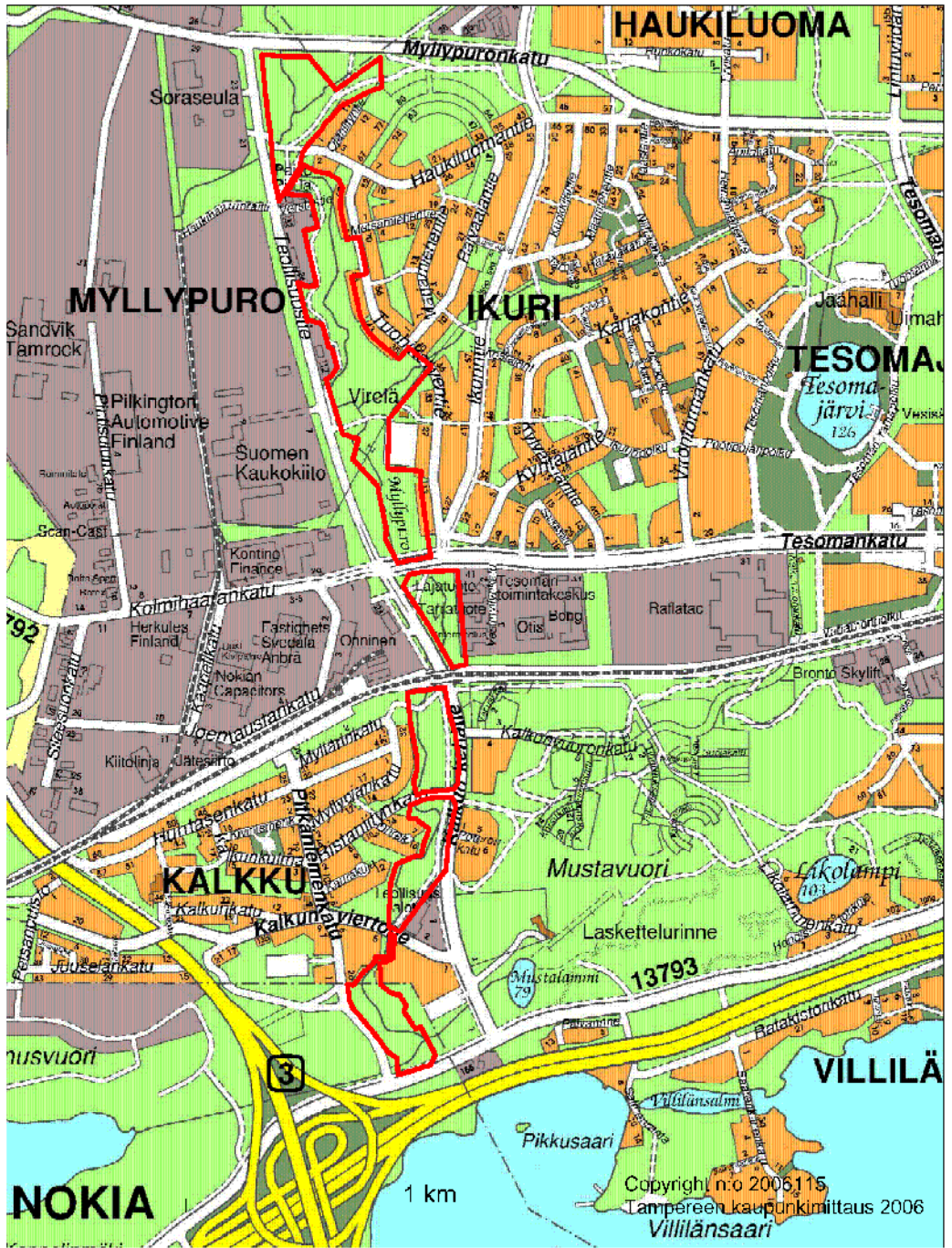
Tesomankadun ja Haukihaaranraitin välisellä osuudella elää niin purovainokas, lähdekorri kuin Etelä-Suomessa harvinainen *Amphinemura standfussi* -koskikorento.

Haukihaaranraitin ja Myllypuronkadun välisellä osuudella on tavattu puroraspikasta, lähdekorria, *Capnopsis schilleria* ja eräitä tavallisempia lajeja.

Alueen hyönteistössä riittäisi lisää tutkittava, vain vesiperhoset ja koskikorennot tunnetaan kohtalaisen hyvin.

Alueella on kielletty

- ojien kaivaminen, vesien perkaaminen ja patoaminen sekä kaikenlainen muu maa- ja kallionperän vahingoittaminen ja sen aineiden ottaminen,
 - kilpasuunnistus, maastopyöräily ja muut maastoa rasittavat toiminnot,
 - liikkuminen moottoriajoneuvolla,
 - rakennusten, laitteiden, teiden, polkujen ja latureittien rakentaminen,
 - metsänhakkuu ja lahopuiden poistaminen hoitosuunnitelman vastaisesti,
 - kasvien ja kasvinosien (marjoja ja sieniä lukuun ottamatta) ottaminen ja vahingoittaminen,
 - tulenteke, leiriytyminen ja avotulenteke,
 - roskaaminen,
 - samoin kaikenlainen muu toiminta, joka saattaa muuttaa alueen maisemakuvaa tai vaikuttaa epäedullisesti kasvillisuuden ja eläimistön säilymiseen.
- Lemmikkieläimet on pidettävä ehdottomasti kytkettynä suojelualueella.

HAUKILUOMA

MYLLYPURO

IKKURI

TESOMA

KALKKU

NOKIA

VILLILÄ

1 km

Copyright n:o 2006,115
Tampereen kaupunkimittaus 2006
Villilänsaari